

HÜKÜMETE GERİ ADIM ATTIRAN KİTLE EYLEMİ: 26 KASIM 1994

Aydınlık Gazetesi, 19 Mart 2019

Yıldırım Koç

Türkiye işçi sınıfı tarihinde kitle eylemleriyle hükümetin tavrının değiştirildiği bazı eylemler vardır. Örneğin, 15-16 Haziran 1970 eylemleri amacına ulaşmamış, hükümetin tavrını değiştirememişti. Ancak 26 Kasım 1994 günü Türk-İş'in gerekli izinler alınmadan düzenlediği büyük miting ve yürüyüş, hükümete geri adım attırmıştı.

EKONOMİK KRİZ SONRASINDA HAK GASPETME ÇABASI

1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu tasarısında kamu kesiminde işçi haklarına büyük darbe indirecek düzenlemeler yer alıyordu. Türk-İş'in çeşitli girişimleri, bu hükümlerin değiştirilmesini sağlayamadı. Bunun üzerine, 26 Kasım günü Ankara'ya gelecek işçilerle birlikte, önce Anıtkabrin ziyaret edilmesi, ardından da dilekçe vermek üzere TBMM'ne yürünmesi kararı alındı. Türk-İş tarafından yayınlanan bildiri de sorunlar şöyle özetleniyordu:

"1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı bu biçimiyle kanunlaşır mı hangi haklarını kaybedeceksin?"

- Enflasyonun 12 ayda yüzde 116 olduğu bir dönemde, 1995 yılı için sana yıllık toplam yüzde 20 dolayında bir zam teklif edecekler.

- Memurların ve sözleşmeli personelin zaten çok düşük olan aylıklarına ve işçi ve memur emeklilerinin emekli aylıklarına da yıllık toplam yüzde 35-40 dolayında bir zam yapılacak.

- Yüzbinlerce işçi memurlaştırılacak. Memurlaştırılan işçi, grevli toplu pazarlık hakkını kaybedecek. Memurlaştırılan işçinin, siyasi partilere üye olma ve siyasi faaliyette bulunma hakkı kalmayacak.

- Kamu kurum ve kuruluşlarındaki yüzbinlerce mevsimlik işçi işten çıkarılacak. 1995 yılında geçici işçilerin yıllık toplam çalışma süresi 3 ayı geçemeyecek. Geçici işçiler, böylece, Sosyal Sigortalar Kurumu'na prim ödeyecekler ama SSK'nın sağladığı birçok haktan mahrum bırakılacak.

- İl özel idarelerine asgari ücretle alınacak işçiler, kamu kurum ve kuruluşlarından çıkarılacak yüzbinlerce sendikali işçinin yaptıkları işleri yapacak.

- Her yıl kamu kuruluşlarında çalışan işçilere 4 defa 13 yevmiye tutarında ödenen ikramiyeler kaldırılacak.

- Servis araçları kaldırılacak veya paralı hale gelecek. İlaç katılım payları artacak. Kamu kuruluşlarının eğitim ve dinlenme tesisleri ile misafirhane ve kreşlerinde işçi çalıştırılmayacak.

- Kamu kurum ve kuruluşlarından onbinlerce işçi ve memur, zorla emekliye sevk edilecek.

"1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısında yer alan bu hükümler, haklarımızı gaspetmektedir."

ANITKABİR ZİYARETİ VE MECLİS'E DOĞRU YÜRÜYÜŞ

Anıtkabri ziyaret ve TBMM'ne dilekçe verme eylemleri, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu çerçevesinde bir toplantı ve yürüyüş olmadığı için, TÜRK-İŞ, yetkililerden bir izin alma girişiminde bulunmadı.

26 Kasım 1994 günü Tandoğan'da 100 bin dolayında işçi ve memur toplandı. Hak-İş'ten gelenlerin sayısı 100 dolayındaydı. DİSK'in katılımı 300-400 kişiydi. Kamu çalışanları sendikalarının ve meslek örgütlerinin toplam katılımı 5 bin dolayındaydı. Geri kalan kitle, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların üyeleri idi. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nden bir yetkili, yürüyüş için Ankara'ya 571 otobüsün giriş yaptığını saptadıklarını belirtti. Birçok işçi, normal yolcu gibi

otobüslerle, trenle ve özel araçlarla Ankara'ya geldi. 150 dolayında otobüs ise, bazı illerdeki engellemeler ve kötü hava koşulları nedeniyle yürüyüşe yetişemedi.

Önce Anıtkabir ziyaret edildi. Daha sonra da, sorunları ve istekleri içeren bir dilekçenin TBMM Başkanlığı'na verilmesi için Meclis'e 100 metre kalıncaya kadar yüründü. Bu arada TÜRK-İŞ Yöneticileri ile TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu arasında görüşmeler yapıldı. TÜRK-İŞ'in 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nda yapılmasını istediği değişikliklerin büyük bir bölümünün gerçekleştirileceği sözünün alınması üzerine, polis ve asker barikadı zorlanmadı.

Eylem başarıyla sonuçlandı; hükümet geri adım atmak zorunda kaldı.